Сборник съдебна практика

ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЪДА (пети състав)

8 ноември 2012 година*

„Преюдициално запитване — Липса на достатъчни пояснения относно фактическия и правен контекст на главното производство — Въпроси, поставени в контекст, който изключва даването на полезен отговор — Липса на пояснения за основанията, които налагат необходимостта за даване на отговор на преюдициалните въпроси — Явна недопустимост“

По дело C-433/11

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Krajský súd v Prešove (Словакия) с акт от 10 август 2011 г., постъпил в Съда на 22 август 2011 г., в рамките на производство по дело

SKP k.s.

срещу

Kveta Polhošová,

СЪДЪТ (пети състав),

състоящ се от: г-н A. Borg Barthet, изпълняващ длъжността председател на пети състав, г-н M. Ilešič и г-н M. Safjan (докладчик), съдии,

генерален адвокат: г-жа J. Kokott,

секретар: г-н A. Calot Escobar,

след изслушване на генералния адвокат

постанови настоящото

Определение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на членове 5—9 от Директива 2005/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2005 година относно нелоялни търговски практики от страна на търговци към потребители на вътрешния пазар и изменение на Директива 84/450/ЕИО на Съвета, Директиви 97/7/ЕО, 98/27/ЕО и 2002/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, и Регламент (ЕО) № 2006/2004 на Европейския парламент и на Съвета („Директива за нелоялни търговски практики“) (ОВ L 149, стр. 22; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 14, стр. 260), на член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в

* Език на производството: словашки.

потребителските договори (ОВ L 95, стр 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 273), както и на член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между SKP k.s. (наричано по-нататък „SKP“), синдик по несъстоятелността на KFZ Sys s.r.o. (наричано по-нататък „KFZ“), и г-жа Polhošová във връзка с изпълнението от нейна страна на договор за покупко-продажба на изплащане на потребителска стока.

Правна уредба

Право на Съюза

Хартата

3 Член 47 от Хартата гласи:

„Всеки, чиито права и свободи, гарантирани от правото на Съюза, са били нарушени, има право на ефективни правни средства за защита пред съд в съответствие с предвидените в настоящия член условия.

Всеки има право неговото дело да бъде гледано справедливо и публично в разумен срок от независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон. Всеки има възможността да бъде съветван, защитаван и представляван.

На лицата, които не разполагат с достатъчно средства, се предоставя правна помощ, доколкото тази помощ е необходима, за да се осигури реален достъп до правосъдие“.

Директива 93/13

4 Съгласно текста на член 1, параграф 1 от Директива 93/13:

„Настоящата директива има за цел да сближи законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки относно неравноправните клаузи в договори, сключвани между продавач или доставчик и потребител“.

5 Член 2 от Директива 93/13 предвижда:

„По смисъла на настоящата директива:

а) „неравноправни клаузи“ означава договорните клаузи, определени в член 3;

б) „потребител“ означава всяко физическо лице, което в качеството си на страна по договорите, предмет на настоящата директива, участва поради интереси, които са извън рамките на неговата търговска или професионална дейност;

в) „продавач или доставчик“ означава всяко физическо или юридическо лице, което в качеството си на страна по договорите, предмет на настоящата директива, участва поради интереси, които са свързани със занятието, стопанската дейност или професията му, независимо дали в публичноправен или частноправен контекст“.

6 Член 3, параграф 1 от Директива 93/13 гласи:

„В случаите, когато дадена договорна клауза не е индивидуално договорена, се счита за неравноправна, когато въпреки изискването за добросъвестност, тя създава в ущърб на потребителя значителна неравнопоставеност между правата и задълженията, произтичащи от договора“.

Директива 2005/29

7 Член 1 от Директива 2005/29 гласи:

„Целта на настоящата директива е да допринесе за правилното функциониране на вътрешния пазар и постигане на високо ниво на защита на потребителите чрез сближаване на законовите, подзаконови и административни разпоредби на държавите членки по отношение на нелоялните търговски практики, накърняващи икономическите интереси на потребителите“.

8 Член 2 от Директива 2005/29 гласи следното:

„За целите на настоящата директива:

а) „потребител“ означава всяко физическо лице, което по смисъла на търговските практики обхванати от тази директива, осъществява дейност с предмет извън неговото занятие, работа или професия;

б) „търговец“ означава всяко физическо или юридическо лице което, по смисъла на търговските практики обхванати от тази директива, осъществява дейност с предмет свързан с неговото занятие, работа или професия или всяко лице което действа от името и/или за сметка на търговеца;

в) „продукт“ означава всички стоки или услуги, включително недвижимо имущество, права и задължения;

г) „търговски практики от търговците към потребителите“ (наричани по-долу за краткост „търговски практики“) са всяко действие, бездействие[,] поведение или представяне, търговски съобщения, включително реклама и маркетинг, извършвани от търговец, пряко свързан с производството, продажба или доставка на стока до потребители;

[…]“.

9 Член 3, параграфи 1 и 2 от Директива 2005/29 предвижда:

„1. Настоящата директива се прилага по отношение на нелоялни търговски практики от страна на търговците към потребителите, съгласно разпоредбата на член 5, преди, по време на и след търговска сделка във връзка със стока.

2. Настоящата директива не противоречи на облигационното право, и по-специално на правилата относно действителност, сключване или последиците на договора“.

10 Член 5, параграфи 1 и 2 от Директива 2005/29 предвижда:

„1. Забраняват се нелоялните търговски практики.

2. Една търговска практика е нелоялна, ако:

а) противоречи на изискванията за дължимата професионална грижа,

и

б) съществено изопачава или е възможно да изопачи съществено икономическото поведение по отношение на продукта на средния потребител, до когото достига или за когото е предназначена стоката, или на средния представител на група, когато една търговска практика е ориентирана към група потребители“.

Словашко право

11 Съгласно член 4, параграф 2 от Закон № 71/1992 относно съдебните разноски освободен от съдебни разноски е синдикът по несъстоятелността по смисъла на специалната правна уредба в Закон № 7/2005 за производството по несъстоятелност и реорганизациите.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

12 На 13 ноември 2001 г. DRUKOS a.s. сключва с г-жа Polhošová договор за „наемна продажба“ на потребителска стока, съгласно който след изтичане на наемния период, тоест след изплащането на 30 месечни вноски, тя следва да стане собственик на стоката. Договорът съдържа клауза за запазване на собствеността, съгласно която правото на собственост преминава към г-жа Polhošová едва след като тя изпълни всички свои задължения, включително изплащането на всички месечни вноски. Цената на стоката възлиза на 17 270 SKK (569,73 EUR), но с оглед на „наемните вноски“ г-жа Polhošová всъщност следва да заплати общо 24 033 SKK (792,83 EUR).

13 DRUKOS a.s. е обявено в несъстоятелност и на 16 март 2006 г. сключва договор за прехвърляне на вземането спрямо г-жа Polhošová с г-н Holec, живущ в Nitra (Словакия). С договор от същия ден последният прехвърля вземането на MEDIATION KMCH s.r.o., което е установено в Nitra, а впоследствие в Banská Bystrica (Словакия). Впоследствие с договор от 23 февруари 2008 г. вземането е прехвърлено на установеното на Сейшелските острови IVACO CONSULTANTS LIMITED. На 17 май 2008 г. последното сключва договор за прехвърляне на вземането с установеното в Словакия предприятие AKROPOLIS estates s.r.o., впоследствие KFZ.

14 На 25 юли 2008 г. KFZ е обявено в несъстоятелност.

15 На 17 март 2010 г. SKP сезира Okresný súd Poprad с иск срещу г-жа Polhošová с искане да му се заплати неустойката, предвидена в договора в случай на забавено плащане, представляваща 0,1 % от дължимата сума на ден, и да му се възстановят разходите по събиране на претендираните суми. Тази договорна неустойка, отнасяща се за период от 4 години преди предявяването на иска, възлиза на 987,05 EUR, като претендираното възнаграждение за адвокат е в размер на 117,32 EUR.

16 С решение от 22 февруари 2011 г. Okresný súd Poprad отхвърля искането, с мотива че договорната неустойка представлява неравноправна клауза в потребителски договор. Юрисдикцията приема, че към тази неустойка се добавя законова лихва за забава, поради което двете задължения са непропорционални и създават в ущърб на потребителя значително неравновесие между правата и задълженията на двата вида съдоговорители.

17 SKP подава въззивна жалба срещу решението до Krajský súd v Prešove.

18 Видно от акта за преюдициално запитване, съгласно словашкото законодателство синдикът на предприятие в несъстоятелност е освободен от заплащане на съдебните разноски. Всъщност при отхвърлянето на даден иск на потребител направените от него разноски не се възстановявали. Следователно потребителите се разубеждавали да предявяват иск срещу предприятия в несъстоятелност, както и да заплащат за услугите на адвокат, което нарушавало защитата на техните права.

19 Като преценява, че разрешаването на спора в главното производство зависи от тълкуването на съответните разпоредби от правото на Съюза, Krajský súd v Prešove решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли членове 5—9 от Директива 2005/29 […] да се тълкуват в смисъл, че следва да се счита за нелоялна търговска практика и практиката на икономически оператор да прехвърля вземания към потребители на субект в несъстоятелност, ако на потребителите не се гарантира възстановяването на разноските по съдебното производство, което произтича от потребителски договор?

2) В случай че отговорът на предходния въпрос е в смисъл, че прехвърлянето на вземания към потребители на субект в несъстоятелност с цел събиране противоречи на правото на Европейския съюз:

а) може ли член 47 от Хартата […] да се тълкува в смисъл, че допуска съдебен орган, с цел да защити потребителите, да не приложи освобождаването от държавна такса, предвидено в закона в полза на синдика, и евентуално да прекрати производството поради неплащане на държавната такса по иска, без с това да накърнява правото на синдика на съдебна защита?

б) допускат ли член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива 93/13 […] прилагането на разпоредба на националното право за освобождаване на синдика от заплащането на държавна такса, в случай че без нелоялната търговска практика ищецът не би бил освободен от заплащането на посочената такса и че поради прекратяването на производството би се избегнало съдебно производство, свързано с изпълнението на неравноправната клауза?“.

По допустимостта на преюдициалното запитване

20 Съгласно член 53, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда, когато е явно, че Съдът няма компетентност да разгледа иск или жалба, или когато последните са явно недопустими, Съдът може, след изслушване на генералния адвокат и без да провежда всички фази на производството, да се произнесе с мотивирано определение.

По първия въпрос и първата част на втория въпрос

21 По отношение на първия въпрос запитващата юрисдикция иска да установи по същество дали е нелоялна на смисъла на Директива 2005/29 търговска практика, която се състои в това икономически оператор да прехвърля вземания към потребители на субект в несъстоятелност, когато на потребителите не се гарантира възстановяването на разноските по съдебното производство, което произтича от потребителски договор. При положителен отговор на първия въпрос чрез първата част на своя втори въпрос запитващата юрисдикция иска Съдът да установи дали член 47 от Хартата допуска синдик на предприятието приобретател на вземанията да бъде принуден да заплати съдебните разноски, щом претендира въз основа на тези вземания потребителите да му заплатят парична сума.

22 Съгласно постоянната съдебна практика въведеното с член 267 ДФЕС производство е инструмент за сътрудничество между Съда и националните юрисдикции, чрез който Съдът предоставя на националните юрисдикции насоки за тълкуването на правото на Съюза, необходими им за разрешаване на висящия пред тях спор (вж. по-специално Решение от 16 юли 1992 г. по дело Meilicke, C-83/91, Recueil, стр. I-4871, точка 22 и Решение от 24 март 2009 г. по дело Danske Slagterier, C-445/06, Сборник, стр. I-2119, точка 65).

23 Необходимостта да се даде тълкуване на правото на Съюза, което да е от полза за националния съд, изисква последният да определи фактическия и правен контекст, в който се вписват поставените от него въпроси, или най-малкото да обясни фактическите хипотези, на които те се основават (вж. по-специално Решение от 26 януари 1993 г. по дело Telemarsicabruzzo и др., C-320/90—C-322/90, Recueil. стр. I-393, точка 6, както и Определение от 17 септември 2009 г. по дело Канон Кабушики Кайша, C-181/09, точка 8 и Определение от 3 май 2012 г. по дело Ciampaglia, C-185/12, точка 4).

24 Всъщност Съдът е оправомощен да се произнесе по тълкуването на разпоредба от правото на Съюза единствено въз основа на посочените му от запитващата юрисдикция обстоятелства (Решение от 16 юли 1998 г. по дело Dumon и Froment, C-235/95, Recueil. стр. I-4531, точка 25 и Решение от 11 септември 2008 г. по дело Eckelkamp и др., C-11/07, Сборник, стр. I-6845, точка 52, както и Определение от 23 март 2012 г. по дело Thomson Sales Europe, C-348/11, точка 43).

25 В дадения случай актът на запитващата юрисдикция не отговаря на това изискване. Той се характеризира с липса на яснота и точност по отношение на фактическия и правен контекст на спора в главното производство, поради което не дава възможност на Съда да даде полезен отговор на поставените въпроси.

26 По силата на член 3, параграф 1 от Директива 2005/29 във връзка с член 2, буква в) от нея тази директива се прилага по отношение на нелоялни търговски практики от страна на търговците към потребителите преди, по време на или след търговска сделка за каквито и да е стоки или услуги.

27 В своя акт обаче запитващата юрисдикция не посочва кое точно поведение на търговец в несъстоятелност спрямо потребител би могло да представлява нелоялна търговска практика. В частност юрисдикцията се ограничава да опише подробно верига от прехвърляния между търговци на вземането в главното производство, без обаче да посочи елементите от поведението на търговеца спрямо потребителя, които би могло да представляват нелоялна търговска практика.

28 За изчерпателност следва да се посочи също, че поставените въпроси се отнасят до хипотеза на прехвърляне на вземане в полза на предприятие в несъстоятелност. При все това от акта за преюдициално запитване не следва, че процедурата в главното производство се отнася до такова прехвърляне на вземане, тъй като някои от прехвърлянията на вземане в споменатата в предходната точка верига все пак са били осъществени в полза на предприятия, които не са били в несъстоятелност в момента на сделката.

29 При всички случаи следва да се приеме, че актът за преюдициално запитване не съдържа елементи от националната правна рамка, които да позволят да се заключи, че отговорът на Съда ще бъде от полза за разрешаването на спора в главното производство.

30 В рамките на главното производство обаче изглежда, че оспоримият характер на действителността на разглежданите договори за прехвърляне на вземане е този, който мотивира националния съд a quo да отправи преюдициалните въпроси до Съда. Въпреки това евентуалното установяване на нелоялния характер на търговска практика като разглежданата в

главното производство от гледна точка на Директива 2005/29 няма да се отрази непосредствено на отговора на въпроса дали договорите са действителни (вж. Решение от 15 март 2012 г. по дело Pereničová и Perenič, C-453/10, точки 45 и 46).

31 Следователно първият въпрос и първата част на втория въпрос са явно недопустими.

По втората част на втория въпрос

32 С втората част на втория въпрос запитващата юрисдикция иска да установи по същество дали Директива 93/13 допуска синдикът по несъстоятелността да бъде освободен от съдебните разноски в съответствие с националните правни норми, когато съответният търговец, без да е обявен в несъстоятелност, не е освободен от тези разноски.

33 Юрисдикцията иска всъщност да прецени доколко съответстват на Директива 93/13 националните разпоредби относно съдебните разноски.

34 При все това съгласно член 1, параграф 1 от Директива 93/13 последната има за цел да сближи законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки относно неравноправните клаузи в договори, сключвани между продавач или доставчик и потребител. Следователно тя се отнася само до съдържащи се в договори клаузи, а не до разпределението на съдебните разноски съгласно националното законодателство.

35 В дадения случай единственият сключен от търговец с потребител договор, който е предмет на спора в главното производство и се посочва в акта за преюдициално запитване, е сключеният от г-жа Polhošová на 13 ноември 2001 г., макар Словашката република да се присъединява към Европейския съюз едва на 1 май 2004 г.

36 Съгласно постоянната съдебна практика обаче Съдът е компетентен да тълкува правото на Съюза само що се отнася до неговото прилагане в държава членка от момента на присъединяването ѝ към Европейския съюз (вж. в този смисъл Решение от 10 януари 2006 г. по дело Ynos, C-302/04, Recueil, стр. I-371, точка 36, Решение от 14 юни 2007 г. по дело Telefónica O2 Czech Republic, C-64/06, Сборник, стр. I-4887, точки 22 и 23, Решение от 15 април 2010 г. по дело CIBA, C-96/08, Сборник, стр. I-2911, точка 14 и Определение от 11 май 2011 г. по дело Семерджиев, C-32/10, точка 25).

37 Поради това следва да се приеме, че втората част на втория въпрос е явно недопустима.

38 С оглед на всичко гореизложено и въз основа на член 53, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда трябва да се приеме, че настоящото преюдициално запитване е явно недопустимо.

По съдебните разноски

39 С оглед на обстоятелството, че за страните в главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (пети състав) определи:

Преюдициалното запитване, отправено от Krajský súd v Prešove (Словакия) с акт от 10 август 2011 г., е явно недопустимо.

Подписи